

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Класична література Індії, Близького і Середнього Сходу

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Зарубіжна література та теорія літератури

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології **Наталія Валеріанівна Нікоряк**

Профайл викладача (-ів) http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел. 0664056422

E-mail: n.nikoriak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1630>

Консультації Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю
середа 14:40-16:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна “Класична література Індії, Близького і Середнього Сходу” є однією із нормативних дисциплін зі спеціальності 035 “Філологія” освітньо-професійної програми рівня бакалавр (“Зарубіжна література та теорія літератури”), яка викладається у 5 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Програма курсу передбачає ознайомлення студентів зі зразками класичної літератури Сходу: індійської, арабської, перської, закавказької. Вона дає напрям для набуття знань з історії розвитку даних літератур, їхньої періодизації, основних термінів і понять, творчості основних представників. Зокрема, подається інформаційна аргументація відносно індійської літератури як однієї з найдавніших практик релігійно-естетичного осмислення світу та складової індоєвропейської культурної спільності. На прикладах текстів класичних творів програма закладає адекватне розуміння специфіки світобачення Індії. Літературу Близького і Середнього Сходу представлено періодами розвитку та персоналіями, що найяскравіше демонструють втілення специфічної своєрідності художнього світосприйняття, що у більшості випадків відзначилися своїм впливом на християнську цивілізацію.

Після засвоєння даної дисципліни бакалаври набувають необхідних знань та умінь для подальшої наукової та практичної роботи з галузі літературознавства, вміють компетентно здійснювати аналіз поетичний, прозових та драматичних текстів, володіють комплексом методологічних підходів до дослідження історико-літературних чи теоретико-літературних явищ.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета даного курсу – дати студентам знання про класичні літератури Сходу: індійську, арабську, перську, закавказьку (грузинську, вірменську та азербайджанську), про історії розвитку даних літератур, їхню періодизацію, основні терміни і поняття, творчість найяскравіших представників; про істотні відмінності у розвитку західноєвропейських та східних літератур доби Середньовіччя; про основні філософські і релігійні системи, що визначили і далі визначають розвиток культури народів Сходу; основні тенденції розвитку орієнталістики в Україні; превалюючі жанри, поетичні форми східної літератури.

3. Завдання – розкрити літератури Індії, Близького і Середнього Сходу періодами розвитку та персоналіями, що найяскравіше демонструють втілення неповторності художнього засвоєння світу; дати конкретно-історичний аналіз основних етапів розвитку даних літератур; розкрити національну своєрідність розвитку літератур даного періоду; ознайомитися з найбільш суттєвими особливостями творчого методу видатних письменників, навчити студентів самостійно орієнтуватися у проблематиці даних літератур і надати певні навички, необхідні для аналізу художніх творів.

4. Пререквізити. Теорія літератури, історія літератури, філософія, історія, культурологія, психологія, мистецтвознавство.

5. Результати навчання

знати: найважливіші відомості про тенденції літературного процесу у країнах східного ареалу; основні відмінності у розвитку національних літератур як східних регіонів загалом, так і окремих країн; істотні відмінності у розвитку західноєвропейських та східних літератур доби Середньовіччя; основні філософські і релігійні системи, що визначили і далі визначають розвиток культури народів Сходу; основні тенденції розвитку орієнталістики в Україні; превалюючі жанри, поетичні форми східної літератури.

вміти: охарактеризувати епоху, в якій була створена та чи інша пам'ятка літератури; виявляти аналогічні процеси та тенденції в культурах східних та європейських народів, доби Середньовіччя зокрема; аналізувати причини / умови виникнення нових літературних жанрів; аналізувати пам'ятки літератури (основа твору, художні особливості, композиція, сюжетні та позасюжетні елементи); аналізувати й інтерпретувати твори у єдності змісту й форми, визначати їх мотиви, характеризувати образи; простежувати компаративні зв'язки між прочитаними творами в діапазоні відомих порівняльно-історичних паралелей та культурних асоціацій.

3.1. Загальна інформація

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Класична індійська література												
Тема 1. Оповідна проза Індії.	15	3	3	-	1	4						
Тема 2. Класична індійська поезія і драма.	15	4	4	-	1	9						
Разом за ЗМ 1	30	7	7	-	2	13						
Змістовий модуль 2. Арабська література												
Тема 1. Доісламський період арабської літератури.	10	2	2	-	0,5	3						
Тема 2. Період „праведних халіфів” та омейядів.	10	2	2	-	1	4						
Тема 3. Період аббасидів.	10	3	3	-	0,5	6						
Разом за ЗМ 2	30	7	7	-	2	13						
Змістовий модуль 3. Класична перська література												

Тема 1. Домонгольський період перської літератури.	15	4	4	-	1	6						
Тема 2. Післямонгольський період.	15	4	4	-	1	7						
Разом за ЗМ 3	30	8	8	-	2	13						
Змістовий модуль 4. Література Закавказзя												
Тема 1. Азербайджанська література.	10	2	2	-	0,5	3						
Тема 2. Вірменська література.	10	3	3	-	1	4						
Тема 3. Грузинська література.	10	3	3	-	0,5	6						
Разом за ЗМ 4	30	8	8	-	2	13						
Усього годин:	120	30	30	-	8	52						

3.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Оповідна проза Індії <ul style="list-style-type: none"> Загальна характеристика середньовічної літератури Індії. “Бріхаткатха” Гунадх’ї як джерело різноманітних творів санскритської літератури. “Панчатантра” – індійська народна книга. Характеристика інших творів, створених у жанрі обрамленої повісті.
2	Класична індійська поезія та драма <ul style="list-style-type: none"> Калідаса (Vст. н. е.) – індійський поет і драматург. Поезія Хали, Амару, Бхартріхарі, Джаядеви. Огляд творчості Бгаси, Шудраки, Харші, Бгавабгугі.
3	Доісламський період арабської літератури <ul style="list-style-type: none"> Загальна характеристика доісламської арабської поезії. Імруулькайс – доісламський арабський поет, один із зачинателів доісламської поезії. Творчість Тарафи, Зугайра, ан-Набігі та ін. Доісламська арабська проза. Коран як ісламське святе Письмо і пам’ятка арабської літератури.
4	Ранньосередньовічна арабська література <ul style="list-style-type: none"> Література періоду “праведних халіфів” та омейядів. Поетичний спадок аль-Ахтала. Творчість омейядського панегіриста аль-Фараздака.

	<ul style="list-style-type: none"> • Джарір як постійний літературний суперник аль-Ахтала і аль-Фараздака.
5	<p>Розвиток арабської літератури за правління династії Аббасидів</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загальна характеристика літератури зрілого Середньовіччя. • Творчість представників літератури “Оновлення”. • Особливості поезія IX ст. • Поезія та проза X – XIII ст.
6	<p>Домонгольський період перської літератури</p> <ul style="list-style-type: none"> • Становлення літературної мови <i>фарсі</i> та основних жанрових форм перської класичної поезії у творчості Рудакі. • Віршоване епічне зведення Фірдоусі “Шахнаме”. • Ісмаїлітська перська література. • Творчість Омара Хайама як апогей гуманістичної фарсімовної поезії.
7	<p>Післямонгольський період перської літератури</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сааді – автор поеми “Бустан” (“Сад плодів”), збірки притч, оповідань, поетичних мініатюр, афоризмів “Тулістан” (“Сад троянд”). • Філософсько-суфійська основа поезії Румі. Засади суфізму. • Творчість Хафіза: мотиви, образи, проблематика і тематика. Жанрова розмаїтість. • Староузбецькі поеми Алішера Навої у контексті досягнень перської літератури.
8	<p>Азербайджанська література доби Середньовіччя</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специфічні риси азербайджанської літератури доби Середньовіччя. • Нізамі Ганджеві – видатний азербайджанський поет, автор поем, газелей, касид, рубаї. • “П’ятериця” (“Хамса”): дидактично-філософська “Скарбниця таємниць” (написана між 1173 і 1179 рр.), “Хосров і Ширін” (1180), “Лейла і Меджнун” (1188), “Сім красунь” (написана бл. 1196 р.), “Іскандер-наме”. • Соціально-філософські, морально-етичні мотиви лірики Нізамі. • Численні наслідування, переробки творчості Нізамі. Її вплив на розвиток культури Сходу, поцінування на Заході.
9	<p>Вірменська література доби Середньовіччя</p> <p>1.1.1. Агіографічна література Вірменії. „Мучеництво Шушанік” як видатна пам’ятка вірменської агіографії.</p> <p>1.1.2. Характерні особливості вірменської історичної прози. „Про Вардана та війну вірменську” Єгіше, „Історія Вірменії” Мовсеса Хоренаці.</p> <p>1.1.3. Творчість Григора Нарекаці – видатного поета Середньовіччя. „Книга скорботних пісень” як зразок поетичного мистецтва для сучасників та майбутнього покоління.</p> <p>1.1.4. Творчість Нерсеса Шноралі як зразок вірменської поезії XII ст. Тематичний поділ творів: духовні та світські.</p> <p>1.1.5. “Епос про Давида Сасунського” – своєрідний літопис боротьби проти арабських завойовників та утисків Халіфату.</p>
10	<p>Грузинська література доби Середньовіччя</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Сказання про богоборця Амірані” як яскраве свідчення стародавніх зв’язків грузинського фольклору з еллінською культурою. Тема викрадення вогню у сказанні. • Розвиток жанру житійної літератури. „Мучеництво Шушанік” Якова Цуртавелі – варіант вірменського житія. „Мучеництво Іоанна Сабанідзе” Або Тбілелі. • „Аміран Дареджаніані” Мосе Хонелі як рання пам’ятка оригінальної грузинської літератури.

	<ul style="list-style-type: none"> • Творчість Шота Руставелі. • Поема Шота Руставелі “Витязь у тигровій шкурі”: • Проблема авторства, історія написання. • Ідейний зміст та композиція поеми. Складність сюжету, етапи його розгортання. Засоби характеристики персонажів. Мотиви дружби і побратимства. • “Витязь у тигровій шкурі” – гімн кохання. Різновиди любові у поемі. Культ жінки. • Інтертекстуальність поеми. Аналогії між поемою Руставелі та західноєвропейським рицарським романом, східними романтичними поемами. • Шота Руставелі – родоначальник нової грузинської літературної мови. Поетична мова Руставелі: метафори, афоризми, ліричні прелюдії. Поетична форма “шаїрі”. • Вплив поеми Руставелі на розвиток культури грузинського народу. • Переклади “Витязя у тигровій шкурі” у світовій літературі, українській зокрема.
--	---

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Ведення читацьких щоденників (фіксація проаналізованих текстів).
2	Підготовка рефератів до теми.
3	Усний переказ прочитаних текстів.
4	Декламація поезії

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1	<p>Підготувати питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Панчатантра” в іншомовному світі (“Каліла і Дімна” Рудакі та Ібн-аль-Мукаффи, “Стефанід і Іхнілат”). • Санскритський роман, його специфіка. Роман Дандіна “Пригоди десяти царевичів”. • Збагачення індійської літератури надбаннями арабської та персидської літератур.
2	<p>Опрацювати статті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Серебряков І. Про “Океан сказань” та його автора. - Серебряков І. Індійська народна книга. <p>Шаян В. До питання сюжету, генези оригінальності Франківського твору “Фарбований лис”.</p>
3	<p>Опрацювати статті:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хоткевич Г. Калідаса. • Наливайко С. Бгартріхарі. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Калідаса: “Шакунталя”, “Хмара-вістун”. • Шудрака: “Глиняний віз”. <p>Поезія (на вибір).</p>
4	<p>Опрацювати статті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Крымский А. Арабская литература. - Полотнюк Я. Священна книга ісламу. <p>2. Прочитати:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Поезію (на вибір). <p>Сури з Корану.</p>
5	<p>Опрацювати статті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Крымский А. Арабская литература. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поезію (на вибір). <p>3. Підготувати доповідь на тему: “Поетичний спадок періоду праведних халіфів”</p>
6	<p>Опрацювати статті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Крымский А. Арабская литература. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поезію (на вибір). <p>3. Підготувати доповідь на тему: “Поетичний спадок періоду праведних халіфів”</p>
7	<p>Опрацювати статті:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Клоустон В. Арабська повість про Антара. - Кримський А. Уваги до повісті про Антара. - Грицик Л. Поезія Абу-ль-Ала аль-Мааррі у творчому світі А. Кримського - Крымский А. Арабская литература. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поезію (на вибір). - Маками (на вибір). <p>3. Підготувати доповідь (на вибір):</p> <ul style="list-style-type: none"> • “Каліла і Дімна” – скарбниця східної мудрості. <p>Казки “Тисячі й одної ночі” як унікальна пам’ятка східної літератури.</p>
8	<p>Опрацювати статті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримський А. Шахнаме, або Іранська книга царів. 2. Лозієв П. Е.Фітцджеральдів переклад робайятів Омара Хайяма та причини його успіху. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рудакі. Поезії. - Фірдоусі. “Шахнаме”. - Омар Хайам. “Рубайят”. <p>3. Підготувати доповідь на одну з тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поема Гургані “Віс та Рамін” – одна з перших пам’яток романтичного епосу. 2. Перська лірика в інтерпретації Василя Мисика. <p>Особливості розвитку сучасної перської літератури.</p>
9	<p>Опрацювати матеріал:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ільницький М., Полотнюк Я. Співець людяності. • Кримський А. Хафіз та його пісні (бл.1300 – 1389). • Гамада Р. “Багаристан” Джамі та деякі завваги до Rawze-ye Šāšom. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сааді. “Бустан”. “Гулістан”. • Румі. “Маснаві”. • Хіфіз. Твори (на вибір). • Алішер Навої. “П’ятериця”. <p>3. Підготувати доповідь на одну з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Творчість Сааді: жанрова розмаїтість, мотиви, образи, проблематика творчості. <p>Джамі – персько-таджицький поет, філолог, філософ і музикознавець.</p>
10	<p>Опрацювати матеріал:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Акперов З. Великий гуманіст. - Алієва З. К. Він пройшов крізь серце А. Кримського (Нізамі Ганджеві).

	<ul style="list-style-type: none"> - Гулізаде М. Ю. Література Азербайджана. - Крымский А.Е. Низами и его современники. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нізамі Ганджеві. “П’ятериця”. <p>3. Підготувати доповідь:</p> <p>Паралелі поеми Нізамі “Лейла і Меджнун” з трагічною історією Ромео і Джульєтти.</p>
11	<p>Опрацювати матеріал:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Задорожна Л. Вірменські «крутосходи» Івана Драча. • Тичина П. Повна чаша кришталева. • Кочевський В. В. Глибинний передзвін. Взаємозв’язки української і вірменської літератур: Літературно-критичні нариси. • Нестерчук М. Післямова (до українського перекладу „Книги трагедії” Гр. Нарекаці). <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Мучеництво Шушанік”. • Григор Нарекаці. Твори. • Нерсес Шноралі. Твори. <p>“Епос про Давида Сасунського”.</p>
12	<p>Опрацювати матеріал:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бажан М. Поет, воїн, хлібороб. • Бажан М. Безсмертна поема: Шота Руставелі “Витязь у тигровій шкурі”. • Гулак М. Про “Барсову шкуру” Руставелі. • Білецький О. Безсмертна поема грузинського народу. <p>2. Прочитати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Сказання про богоборця Амірані”. • Цуртавелі Я. Мучеництво святої цариці Шушанік. • Шота Руставелі. “Витязь у тигровій шкурі”. <p>3. Підготувати доповідь:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поема Шота Руставелі “Витязь у тигровій шкурі”: композиція, система образів. <p>Україномовні переклади поеми Шота Руставелі “Витязь у тигровій шкурі”.</p>

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є екзамен .

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре

	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Іспит	Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3		Змістовий модуль № 4				
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	40	100
5	5	5	5	5	7	8	6	6	8		

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

М 1.

1. Голоси стародавньої Індії. Антологія давньоіндійської літератури. – К., 1992.
2. Калидаса. Поэмы. Драмы. – М., 1982.
3. Калідаса. Шякунталя. Переклад з передмовою і примітками Гната Хоткевича. – К., 1929.
4. Кальянов В., Эрман В. Калидаса. – М., 1958.
5. Наливайко С. Багартріхарі // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.267 – 268.
6. Панчатантра / З санскриту пер.: Ігор Серебряков, Тамара Іваненко // Всесвіт. – 1987. – № 11.
7. Панчатантра. Шуксапатті. Переклад із санскриту І.Серебрякова і Тамари Іваненко. – К., 1998.
8. Серебряков І. Про «Океан сказань» та його автора (фрагменти) // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.270 – 271.
9. Хмара-вістун. Староіндійська елегія Калідаси. Переклад, вступна стаття, примітки П.Ріттера. – Х., 1928.
10. Хоткевич Г. Калідаса. Уривки з передмови // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.250.
11. Эрман В.Г. Калидаса. – М., 1976.

ЗМ 2.

1. Аль-Фахури Х. История арабской литературы. – Т. 1.-2. – М., 1959-61.
2. Арабская любовная лирика. Стихи. – М.: Худ. лит-ра, 1974. – 320 с.
3. Арабская средневековая культура и литература. – М., 1978.
4. Гибб Х.А.Р. Арабская литература: Классический период. – М., 1960.
5. Грицик Л. Поезія Абу-ль-Ала аль-Мааррі у творчому світі А.Кримського // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.452 – 463.
6. Клоустон В. Арабська повість про Антара // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.414 – 415.

7. Кримський А. Уваги до повісті про Антара // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.415 – 416.
8. Крымский А. Арабская литература (фрагменти) // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.389 – 399.
9. Полотнюк Я. Священна книга ісламу // Всесвіт. – 1990. – № 6.
10. Полотнюк Я. Священна книга ісламу // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.416 – 425.
11. Фильштинский И.М. Арабская классическая литература. – М., 1965.
12. Хоткевич Г. Каліла і Дімна (за М.Рябіним) // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.287 – 292.

ЗМ 3.

1. Абдурахман Джами: Сб. ст. Эпоха, жизнь и творчество. – Душанбе, 1965.
2. Айни С. Устод Рудаки: Эпоха, жизнь, творчество. – М, 1959.
3. Алиев Р.М., Османов М.-Н.О. Омар Хайам. – М., 1959.
4. Бертельс Е.Э. Избранные труды: Низами и Физум. – М., 1962.
5. Бертельс Е.Э. Навои и Джами. –М., 1965.
6. Брагинский И.С. 12 миниатюр: От Рудаки до Джами. – М., 1976.
7. Брагинский И.С. Из истории персидской и таджикской литератур. – М., 1972.
8. Гамада Р. «Багаристан» Джамі та деякі завваги до Rawze-ye Šašom // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.378 – 389.
9. Гамада Р. «Багаристан» Джамі та деякі завваги до Rawze-ye Šašom // Східний світ. – 1995. – № 1.
10. Гафіз. Лірика / Переклад В.Мисика. – К., 1971.
11. Дармстетер Д. Происхождение персидской поэзии. – М., 1925.
12. Захидов В. Мир идей и образов Алишера Навои. – Ташкент, 1961.
13. Ільницький М., Полотнюк Я. Співець людяності // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.354 – 359.
14. Кримський А. Історія Персії та її письменства // Кримський А.Ю. Твори в 5 тт. – Т. 4. – К., 1974.
15. Кримський А. Хафіз та його пісні (бл.1300 – 1389) // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.367 – 374.
16. Кримський А. Шахнаме, або Іранська книга царів// Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.294 – 299.
17. Крымский А.Е. Низами и его современники. – Баку: Элм, 1981. – 487 с.
18. Лозієв П. Е.Фітцджеральдів переклад робайятів Омара Хайяма та причини його успіху // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.332 – 337.
19. Мирзоев А.М. Рудаки: Жизнь и творчество. – М., 1968.
20. Мустафаев Д. Философские и этические воззрения Низами. – Баку, 1962.
21. Османов М.-Н.О. Фирдоуси: Жизнь и творчество. – М., 1959.
22. Рейнснер М.Л. О некоторых процессах развития газельной лирики на фарси в X – XIV вв. // Весник Моск. ун-та. Сер. 13. Востоковедение. – 1980. – № 1. – С. 25 – 34.
23. Рипка Ян. История персидской и таджикской литературы. – М., 1970.

24. Розенфельд Б.А., Юшкевич А.Н. Омар Хайям. – М., 1965.
25. Румі. Поезії. 3 фарсі / Упоряд., передм., переклад М.Ільницького та Я.Полотнюка. – К., 1983.
26. Середньовічні перські оповіді / З давньоперської переклав Р. Гамада // Всесвіт. – 1999. – № 5-6; 7. – С.95 – 140; с. 90 – 135.
27. Султанов Ю. Література мусульманського Ренесансу: Рудакі, Фірдоусі, Хайям, Нізамі, Хафіз // Зарубіжна література. – 2000. – № 25 – 28. – С.1 – 64.

ЗМ 4.

1. Білецький О. Безсмертна поема грузинського народу // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.525 – 529.
2. Гальцев В. Шота Руставелі. – М., 1956.
3. Гулак М. Про «Барсову шкуру» Руставелі // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.519 – 525.
4. Книга трагедії. Переклад із старовір менської Мирона Нестерчука. – Львів, 2003.
5. Мацай О. Шота Руставелі. – К., 1966.
6. Нестерчук М. Післямова (до українського перекладу «Книги трагедії» Гр.Нарекаці) // Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – С.473 – 478.
7. Русская и грузинская средневековые литературы. – Л., 1979.

5.2. Допоміжна

1. Абемян М.Х. История древнеармянской литературы. – Ереван, 1975.
2. Амосин И.Д. Рукописи мертвого моря. – М., 1961.
3. Бертельс Е.Э. Избранные труды. – Т. 1. – М., 1960.
4. Брагинский И.С. Проблемы востоковедения: актуальные вопросы восточного литературоведения. – М., 1974.
5. Брагинский И.С. Проблемы типологии средневековых литератур Востока. – М.: Наука, 1991. – 387 с.
6. Дадаш-заде М.А. Азербайджанская литература (X – XX ст.). – М., 1979.
7. Зарубіжна література: Матеріали до вивчення літератур зарубіжного Сходу: Хрестоматія / Упоряд. Л.В. Грицик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2006. – 689 с.
8. Зарубіжні письменники: Енциклопедичний довідник: У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
9. Иранская сказочная энциклопедия. Пер. с фарси А.Дуна и Ю.Салимова. – М.: Худ. лит-ра, 1977. – 446 с.
10. История всемирной литературы. – Т. 2. – М., 1984. – Т. 3. – М., 1985.
11. Кирилюк З.В. Література Середньовіччя: Посібник для вчителя. – Харків: Веста: Вид-во “Ранок”, 2003. – 176 с.
12. Классическая поэзия Индии, Китая, Кореи, Вьетнама, Японии. – М., 1977.
13. Лирика Востока: Переводы / Сост.и вступ. ст. М.А. Курганцева. – М.: Правда, 1986. – 480 с.
14. Мелетинский Е.М. Происхождение героического эпоса: Ранние формы и архаические памятники. – М., 1963.
15. Орбели И.А. Армянский героический эпос. – Ереван, 1956.
16. Рубель В.А. Історія Середньовічного Сходу. – К., 1997.
17. Типология и взаимосвязи средневековых литератур Востока и Запада: Сб. статей / Отв. ред. Б.Л. Рифтин. – М.: Наука, 1974. – 575 с.

18. Художня культура світу: Арабо-мусульманський культурний регіон. Індійський культурний регіон. Далекосхідний культурний регіон. Латиноамериканський культурний регіон. Північноамериканський культурний регіон: Навч. посібник. / За ред. Н.Є. Миропольської. – К.: Вища школа, 2003. – 191 с.
19. Церетели Г.В. Метр и ритм в поэме Руставели и вопросы сравнительной версификации // Контекст – 1973: Литературно-теоретические исследования. – М.: Наука, 1974. – С.114 – 138.
20. Чиковани М.Я. Народный грузинский эпос о прикованном Амирани. – М., 1966.
21. Энциклопедия литературных произведений / Под ред. С.В.Стахорского. – М.: Вагрице, 1998. – 656 с.
22. Энциклопедия мировой литературы / Под ред. С.В.Стахорского. – С.Пб.: Невская книга, 2000. – 656 с.

6. Інформаційні ресурси

1. Алиханова Ю.М. Классический театр Индии / Ю.М. Алиханова // Классическая драма Востока (Индия, Китай, Япония). – М. : Худож. лит., 1976. – (Б-ка всемирной литературы. Серия первая. Т. 17). – С. 7–22. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://a-pesni.golosa.info/teatr/orient/ind.htm>
2. Фильштинский И. М. Раннесредневековая литература (середина VII – середина VIII в.): [Арабская литература] // История всемирной литературы: В 8 т. / АН СССР; Ин-т мировой лит. им. А.М. Горького. – М.: Наука, 1983-1994. – Т.2. – 1984. – С.219 – 223. // <http://feb-web.ru/feb/ivl/vl2/vl2-2192.htm>
3. Абу-ль-Атахия. Поэзия // <http://dok-zlo.livejournal.com/309366.html>; <http://www.arabic.ru/read/rus/poetry/atahia.html>
4. Фильштинский И. М. Литература Зрелого Средневековья: [Арабская литература]. Общая характеристика. Первый этап (середина VIII — начало IX в.) // История всемирной литературы: В 8 т. / АН СССР; Ин-т мировой лит. им. А.М. Горького. – М.: Наука, 1983 – 1994. – Т. 2. – 1984. – С. 223 – 228. // <http://feb-web.ru/feb/ivl/vl2/vl2-2232.htm>
5. Хаиафеева А. Поэтическое наследие Абу Нуваса // http://www.lib.csu.ru/vch/10/2002_01/025.pdf.
6. Омар Хайям. Рубаї / Переклад В.Мисика // Захід і Схід: Переклади. – К.: Дніпро, 1990 // <http://ukrlib.com/HayamRubai.htm>